

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาไว้หลายมาตรา มาตราที่สำคัญ คือ มาตรา ๖๗ รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทยและใน

มาตรา ๒๒ "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ"

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จได้ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ดังกล่าว จำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาใหม่ๆ ที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาทั้งในรูปแบบของการศึกษาวิจัย การทดลองและการประเมินผล นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด นวัตกรรมที่นำมาใช้ทั้งที่ผ่านมาแล้วและที่จะมีในอนาคตมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในด้านต่างๆ ในที่นี้จะขอกล่าวคือ นวัตกรรม ๕ ประเภท คือ ๑. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร ๒. นวัตกรรมการเรียนการสอน ๓. นวัตกรรมสื่อการสอน ๔. นวัตกรรมการประเมินผล ๕. นวัตกรรมการบริหารจัดการ

ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) ทำให้ทักษะ ที่จำเป็นสำหรับคนในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เปลี่ยนไปจากยุคศตวรรษที่ ๒๐ อย่างชัดเจน เหตุเนื่องจากงานที่เคยใช้คนทำงานกับเครื่องจักรกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพราะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคมได้ขยายขีดความสามารถจนสามารถทำงานแทนที่คนได้ ทำให้สัดส่วนแรงงานลดลงเกิดขึ้นในงานที่ใช้สัมผัสรับรู้ อย่างจำเจและงานที่ใช้แบบซ้ำๆ ซากๆ ซึ่งเป็นงานที่ป้อนคำสั่งให้คอมพิวเตอร์ทำแทน แต่สัดส่วนแรงงานระดับชาติบางส่วนที่เพิ่มขึ้นในงานที่เน้นการคิดอย่างผู้เชี่ยวชาญและต้องใช้การสื่อสารที่

ซับซ้อน ซึ่งเป็นงานที่คอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำแทนได้คนในศตวรรษที่ ๒๑ จึงต้องมีความเชี่ยวชาญในการสื่อสาร ที่ซับซ้อนจากยุคเดิม ต้องมีไหวพริบในการตอบคำถามเฉพาะหน้าอย่างฉับพลัน และควบคุมการเจรจา ถกเถียง ที่ไม่เป็นระเบียบได้อย่างราบรื่น หรือถ้าเป็นครูก็ต้องเป็นครูที่เชี่ยวชาญในการสื่อสารและมีไหวพริบในการจัดการ และควบคุมห้องเรียนที่วุ่นวายให้เป็นห้องเรียนที่มีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ราบรื่น สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจนและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้^๑

การสอนวิชาพระพุทธศาสนา แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม และคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม^๒ การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในอดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเพราะครูยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ กระตือรือร้นและใช้วิธีการบรรยายมากกว่าการใช้สื่อให้ผู้เรียนสนใจการเรียน ดังนั้นจึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อวิชาที่เรียน ผู้วิจัยจึงได้นำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาเป็นสื่อประกอบในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อให้นักเรียนสนใจการเรียนมากขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานครมาใช้นักเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อนำผลของการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้เรียนวิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร

๑.๒.๒ เพื่อพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร

^๑ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ๘๐ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง, ๒๕๕๙), หน้า ๑-๒.

^๒สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพทั่วไปการเรียนรู้ของการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไร

๑.๒.๓ แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยจากเอกสาร นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ๕ ประเภท คือ ๑. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร ๒. นวัตกรรมการเรียนการสอน ๓. นวัตกรรมสื่อการสอน ๔. นวัตกรรมประเมินผล ๕. นวัตกรรมบริหารจัดการ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้อย่างนี้ ผู้วิจัยแบ่งตัวแปรออกเป็น ๒ ตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร

ซึ่งประกอบด้วย ๕ ประเภท คือ ๑. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร ๒. นวัตกรรมการเรียนการสอน ๓. นวัตกรรมสื่อการสอน ๔. นวัตกรรมการประเมินผล ๕. นวัตกรรมการบริหารจัดการ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น ๒ ตัวแปร

๑. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร รองผู้อำนวยการ ครู บุคลากรทางการศึกษาระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๑๖ คน ๔ โรงเรียน ประกอบด้วย ๑. โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ ๒. โรงเรียนวัดคลองเตย ๓. โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ๔. โรงเรียนวัดสะพาน

๒. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร รองผู้อำนวยการ ครู บุคลากรทางการศึกษาระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน ๘๒ คน ๔ โรงเรียน จากตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie&Morgan)^๓

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร ๑. โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ ๒. โรงเรียนวัดคลองเตย ๓. โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ๔. โรงเรียนวัดสะพาน

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้วิจัย ผู้วิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๐ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ รวม ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาและหาคำตอบปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

ครูมีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร

^๓ชานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (นนทบุรี: บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๔๙.

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง การนำสิ่งใหม่ๆ อาจเป็นแนวความคิด หรือ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ ทันสมัย และได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ ด้วยโดยใช้สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เทคโนโลยี (technology) หมายถึง หลักการ เทคนิค วิธีการ กระบวนการ ที่นำมา ประยุกต์ใช้ในระบบงานต่างๆ เพื่อให้งานนั้นๆ ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นให้กับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๖

นวัตกรรมและเทคโนโลยี (Innovation and technology) หมายถึง วิธีการใหม่ๆ ที่ นำมาใช้สอนวิชาพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ทำให้นักเรียนเกิดทักษะ และกระบวนการในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ๕ ประเภท คือ

๑. **นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร** หมายถึง เทคนิค กระบวนการ การใช้หนังสือของ กระทรวงศึกษาธิการมาเป็นนวัตกรรมในการเรียนการสอน

๒. **นวัตกรรมการเรียนการสอน** หมายถึง การสอนโดยใช้ประสบการณ์ตรงมาเป็น นวัตกรรมการเรียนการสอน ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน

๓. **นวัตกรรมสื่อการสอน** หมายถึง สื่อการสอนที่ครูนำมาใช้สอนให้กับผู้เรียน เช่น สื่อ ประเภท โปรเจคเตอร์ คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง ไมค์

๔. **นวัตกรรมการประเมินผล** หมายถึง การประเมินผลผู้เรียนหลังจากการเรียนจบ บทเรียนโดยใช้สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ เช่น E-mail

๕. **นวัตกรรมการบริหารจัดการ** หมายถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาใน เรื่องสื่อต่างๆ ที่อนุญาตให้ผู้สอนได้นำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ เช่น เครื่องขยายเสียง คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

วิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง เนื้อหาวิชาที่ว่าด้วยประวัติ ความเป็นมาและความสำคัญ ของพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมคำสอนของทางพระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็น พลเมืองดี รับผิดชอบมีความรู้ ทักษะคุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑

ครู หมายถึง ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ โรงเรียนวัดคลองเตย โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา และโรงเรียนวัดสะพาน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร
๒. ได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร รองผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรการศึกษาที่มีต่อการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร
๓. ได้แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร